

A Vinaròs en diuen *Les Salines*, però també els hi vaig sentir anomenar *loz ayfáks* (xxviii, 61.19).

ALFAFAR

1) Poble immediat al SE. de València. Avui s'anomena també Sèquia d'*Alfafar* la del costat del Camí d'En Corts al Canal del Túria, perquè fou feta a finals del S. XIX, per regar les marjals del te. d'*Alfafar* (J. Giner M., 1962).

DOC. ANT. Fi S. xv, *Brama dels Llauradors*: «--- de Godella, / Albal, *Alfafar*, Patraix y Gilvella ---» v. 104. SSiv. (pp. 52-53) dona cites d'*Alfafar* en els anys 1240, 1244, 1363 etc. Biblgr. en LzVargas, cap a 1774.

ETIM. Àr. *al-fabbâr* 'ollers, l'olleria', del mateix origen que el cast. antiq. *alfabar* «obrador del alfarero» (Dozy-Eng., *Gloss.* 100, *DECH* I, 150); *fabbâr* «figulus», i glossat «oler, ollarius» *RMa* 153, 390, 501; *fabbâr* «jarrero» *PAlc.* A Portugal reconeix també l'etimologia *al-fabbâr* «oleiro» David Lopes per a *Alfafar* «povoação do concelho de Penela, distr. de Coimbra», i en dona cita en el Foro de Germaelo de c. al S. XIII (*RLus.* xxiv, 258). SSiv. havent trobat una variant *Alfofar* (labialitzada) en un doc. de 1234, es desorienta atribuint-li una falsa etimologia (*alhofra* «hoya»), però contradita per les altres cites. En canvi no seria tan arbitrari fonèticament admetre que sigui variant antiga del nom d'*Alfafar*, i es refereixi a aquest poble suburbà de València, un *Alfacar* hort en terme de la ciutat citat en el *Rept.* 176; amb el *bb* geminat, imitat com *k*.

Hi ha un homònim *Alfafar* pda. de Muro d'Alcoi (xxxiii, 144.4).

2) ALFAFARA, poble més prop de Bocairent que de Cocentaina. En tractem alhora perquè prové del nom d'unitat del mateix mot àrab, o sigui *al-fabbâra* 'olleria tal o tal'.

PRON. MOD. *alfafâra* a Alcoi, Albaida, Agres, València (1935); id. a Aiolo de Malferit (1962, xxxii, 80.13).

DOC. ANT. L'alqueria d'*Alfafara*, situada en terme de Bocairent, en un doc. de 1272 (MtzFerrando, *Doc. Val. ACA* I, 1260). SSiv. (p. 53) la cita com un castell, en textos de 1348 i 1370, i diu que en el S. XVII tenia 70 cases de cristians vells.

Homònim: *L'Alfafara* pda. de Sella (xxv, 101.8).

ALFAGERI

En l'any 1588 tinc nota d'un Guillem *Alfageri*, barber de CastPna. (Traver, *Antigs. CastPna.* 449). Si no sabéssim l'ofici que tenia, no veuríem l'etimologia, car no existeix tal arrel àrabiga; però sabent que era barber compremem que es tracta d'una alteració de l'àrab *al-hağğâm* 'el barber', 'el sagnador' (arrel *hğm*), 'xuclar, sagnar', de la qual vénen el cast. ant. i port. *alfageme* 'barber' (*DECH* I, 45), amb la terminació *-em* alterada per encreuament amb una forma mossàrab del mot romànic *barber* (que podia ser *barberi*). Però d'altra

banda també tinc nota d'un *Johan d'Alfageri* a Lleida en l'any 1456 (Lladonosa, *Montsuar*, p. XII), que evidentment ha de tenir la mateixa etimologia.

En aquest, però, la *d'* indica que es tracta d'un NL. I això em fa pensar que, com que fins ara s'ignora l'etimologia del poble d'*Alfajarin* pròxim a la ciutat de Saragossa, el *J. d'Alf-* de 1456 devia ser un home d'allà; i que en realitat aquest nom deu venir del pl. àrab en *-in*, d'aquest mateix mot encreuat: seria un poble on hi hauria un establiment de manescals, cirurgians o sagnadors, car és sabut que l'àrab d'Espanya designava les botigues o establiments d'oficis, amb el plural d'aquests, en *-in* (veg. els articles *Alfardí* i *Alfarrasí*; i veg. en la *Contr.* d'Asín el que diu de *Zacatin* i d'aquest mateix *Alfajarin*.¹

Aquest *Alfageri* del *Johan* habitant de Lleida, és bastant clar que es refereix a aquest *Alfajarin* suburbà de Saragossa. Essent així potser també l'*Alfageri* de CastPna. l'hem d'accentuar a la *-i*?

¹ Però és impossible que el nom del poble aragonès vingui d'*al-fabbâr* 'ollers', «alfarero». ¿On s'és vist que una velar àrabiga *b* hagi donat enlloc una *ğ* romànica? Pertot l'escandalós menyspreti de la fonètica i de la història de la seva pròpia llengua, en els treballs d'Asín: per a ell no compta més que el castellà actual dels madrilenys i dels baturros, on una *j* sona com el *b* àrab.

ALFAIT

1) Grossa sèquia de l'Horta de València, partint de Massalavés i Alberic, continuada des del temps dels moros. De l'àr. *al-fájd* 'la creixença, crescuda, sobreixida'; anomenada així perquè aqueixa sèquia sobreabunda quan s'hi infiltra l'aigua dels arrossars. És el nom d'acció de l'arrel *fyd* 'créixer', 'sobreeixir', 'desbordarse'. *Fájd* «rebossadura, colmadura de medidas» *PAlc.* andalús *alfaide* «cresciente de un río», Dozy, *Gloss.* 100; Eguílaz, s. v. D'aquí també *El Fideu* com a NL de sèquies a les zones de Xàtiva i de la Poble Tornesa (*DECat* III, 1013b39-60), que en el fons és idèntic al nom de la pasta *fideus*, l'etimologia de la qual he detallat en aquest article del *DECat* i en el del *DECH* II, 886b12-32 i 887b32-36. Sembla que d'això prové també el port. *Alfeite*, documentat i explicat en *RLus.* xxiv, 258-259, encara que David Lopes li atribueixi errònia etimologia romànica.

2) ALFEU. Un altre descendent de l'àr. *al-fájd* 'avinçada o crescuda d'un corrent d'aigua' em sembla ser el nom de la Vall i antic poblat d'*Alfeu*, situada a l'extrem NE. de la Conca de Barberà, arran de Segarra, prop d'Albió i de Biure de les Piles. CCandí diu que era prop de la serra que divideix Albió de Conesa, vora el camí d'Albió a l'Ametlla. Es referiria a les avingudes del Riu Corb, que des de Llorac i Albió, baixa per Vallfogona de Riucorb, serpentejant, cap al Segre: «In teº de kastro Albio, in loco q. dic. d'*Alfez*» a. 1060 (CCandí, *Mi Hi. Cat.* II, 8); «d'*Alfed*» citat junt amb Sta. Perpètua i Codòs, te. de Conesa a. 1073